

CZU 343.55

MITURILE ȘI REALITĂȚILE VIOLENȚEI ÎN FAMILIE

Veaceslav GRATI,

doctor în drept, conferențiar universitar,
Academia „Ștefan cel Mare” a MAI al Republicii Moldova

Violența în familie are un efect devastator asupra membrilor acesteia. Aceasta este una din cele mai importante probleme cu care se confruntă societățile umane. Acest fapt a devenit mai vizibil în ultimele decenii. Pentru a identifica cauzele violenței în familie, trebuie să acordăm atenție modalităților de gândire a populației. Astfel, în prezenta lucrare vom aborda raportul dintre miturile și realitățile existente cu privire la violența în familie și le vom înfățișa pe cele mai populare dintre ele.

Cuvinte-cheie: tabu, episod violent, familie modernă, familie tradițională, familie nucleară, mit, realitate.

LES MOULINS ET LA REALITE DE LA VIOLENCE DANS LA FAMILLE

Veaceslav GRATI,

docteur es-droit, conférencier universitaire,
Académie „Ștefan cel Mare” de MAI de la République de Moldova

La violence domestique a un effet dévastateur sur ses membres. C'est l'un des problèmes les plus importants auxquels sont confrontés les sociétés humaines. Cela est devenu plus visible au cours des dernières décennies. Afin d'identifier les causes de la violence domestique, nous devons accorder plus d'attention aux façons de penser de la population. Dans le présent article, nous allons aborder la relation entre les mythes existants et les réalités sur la violence domestique et présenter les plus populaires d'entre eux.

Mots-clés: tabou, épisode violent, famille moderne, famille traditionnelle, famille nucléaire, mythe, réalité.

Introducere. Dacă violența în familie a fost un tabu, nu înseamnă că nu a existat. Aceasta a existat dintotdeauna, dar nu s-a discutat despre ea sau a fost acceptată ca ceva normal într-o căsnicie. Violența în familie nu este un mit, este o realitate de care s-au ciocnit femeile aproape întotdeauna în relațiile familiale și pe care au acceptat-o vrând-nevrând, pentru că nimeni nu le credea sau nu le ajuta în vreun fel. Miturile și prejudecățile despre violența în familie învățate de mici ne împiedică să realizăm faptul că violența în familie este un act cu conotație criminală îndreptat împotriva unei persoane și încălcând dreptul său fundamental la protecție și libertate.

Toate metodele de evitare și soluționare a cazurilor de violență în familie pot fi afectate de înțelegerea greșită sau de miturile des-

pre violența în familie. Putem considera că miturile reprezintă reflecții și idei care sunt eronate. Despre violența în familie există multe mituri, lucruri care nu au legătură cu realitatea și care, odată perpetuate, pot cauza tot mai multă suferință și disperare. Aceste mituri întreținute de mass-media și de societate, în general, predispun la izolarea victimei care, confuză în privința a ceea ce se întâmplă cu ea, nu mai caută suport. Acestea apar din cauza dificultății de a înțelege de ce o persoană ar răni o altă persoană, în special în cadrul unei relații calde de familie.

Paradoxal, dar multe relații abuzive încep prin a fi extrem de romantice și caracterizate printr-o grijă excesivă a partenerului față de femei. Dar atenția specială acordată ei este treptat percepută de ea ca fiind intruzivă, posesivă și controlatoare prin exces.

Relația evoluează astfel încât femeia se de-părtează treptat de prieteni și familie, astfel încât la izbucnirea primului episod violent ea nu va avea alt sprijin moral exterior decât pe soțul abuziv însuși, de care se va simți exclusiv dependentă, în absența celor apropiați până nu demult. Atunci când masculinitatea bărbaților se definește prin dominație și este trăită ca atare de un bărbat și când aceasta nu reușește să creeze condiții economice ale dominației sale, bărbatul tinde să abuzeze femeia pe care o iubește fie fizic, fie psihologic, fie ambele [1, p. 32-33].

Este necesar să facem distincția crucială dintre familia modernă și cea tradițională în ceea ce privește primordialitatea obligațiilor și a afecțiunii. În sistemul tradițional al familiilor extinse, legăturile de sânge și rudenie sunt sursa principală a drepturilor și obligațiilor, dar și obiectul privilegiat al afecțiunii, în familia modernă neexistând ruptura persoanei din rețeaua parentală, ci mutarea focalizării de pe această rețea pe membrii din interiorul familiei nucleare. Familia nucleară în societățile moderne este mult mai puțin puternică și pragmatică decât în societățile tradiționale bazate pe grupuri domestice extinse. Reducerea semnificativă a violenței în ambele familii, modernă și tradițională, nu depinde de punerea în aplicare și de succesul, la un moment dat, al uneia sau alteia, ci de amploarea unor acțiuni concertate, susținute de specialiști și fundamentate legal, de informare a comunității privind modalitățile de protecție și de mistificare a concepțiilor privind violența [2, p. 43].

Conținut de bază. Efectuând un studiu asupra miturilor și a realităților care persistă în societate despre violența în familie, vom realiza o delimitare în cadrul raportului mit-realitate despre violența în familie.

Mit: Violența în familie este o problemă socială nouă.

Realitate: Abuzurile îndreptate împotriva femeilor nu reprezintă o noutate.

Acestea au fost tolerate de-a lungul istoriei. De exemplu, termenul utilizat pe scară largă „regula degetului mare” vine din dreptul comun englez din 1767 care permitea soțului să-și „pedepsească soția cu un bici, nu mai gros decât degetul mare” [3, p. 14-16].

Mit: Violența în familie apare mai des în rândul anumitor categorii de oameni.

Realitate: Violența în familie nu ține cont de etnie, rasă, statut economic, religie sau vârstă. Se întâmplă în aceeași măsură în relațiile de tip homosexual ca și în relațiile heterosexuale.

Mit: Majoritatea abuzurilor sexuale se întâmplă cu persoane necunoscute.

Realitate: Între 70% și 85% dintre femeile care sunt abuzate sexual, sunt agresate de către bărbați pe care îi cunosc. 6 din 10 atacuri de natură sexuală au loc într-o locuință privată, iar 4 din 10 au loc chiar în locuința victimei.

Mit: Femeile rămân în relații abuzive pentru că vor.

Realitate: O femeie poate simți că nu poate pleca din mai multe motive, printre care:

- îl iubește pe agresor și speră că relația se va îmbunătăți;
- simte că este greșit să despartă familia, iar rudele ei ar putea chiar să o încurajeze în acest sens;
- abuzurile la care a fost supusă au izolat-o de prieteni și familie;
- îi este teamă că familia și comunitatea o vor învinovăți pe ea pentru abuz, ori îi este rușine și deja se învinovățește singură pentru tot ceea ce trăiește în mod abuziv;
- îi este teamă pentru siguranța ei și a copiilor ei pentru că a fost amenințată în acest sens în cazul în care încearcă să plece;
- este total dependentă de veniturile partenerului;
- nu are unde să se ducă [4, p. 16-18].

Mit: Alcoolul este cauza pentru care bărbații își abuzează partenerele.

Realitate: Cercetările demonstrează că însuși consumul de alcool tinde să fie asociat mai mult cu violența în culturile în care alcoolul este folosit ca scuză pentru comportamentele sociale inacceptabile. Mulți abuzatori susțin că erau „inconștienți” din cauza că erau beți sau drogați și, drept urmare, n-au avut nici un control asupra acțiunilor lor. Cu toate acestea, o persoană cu adevărat inconștientă nu ar putea avea un comportament pe care nu l-a mai avut și în trecut și nu ar fi capabilă să aibă un comportament nou sau neînvățat anterior, cu excepția cazurilor în care este perfect conștientă de acțiunile sale. Adevăratul motiv pentru comportamentul abuziv este de fapt dorința de putere și nevoia abuzatorului de a avea un total control asupra partenerii de viață. Abuzatorii folosesc deseori alcoolul ca scuză pentru a evita să-și asume responsabilitatea pentru comportamentul lor.

Mit: Bărbații care își abuzează partenerii au probleme psihice.

Realitate: Caracteristicile psihologice ale abuzatorilor sunt diverse, astfel încât nici una nu poate fi conectată patologic direct cu abuzul. Cercetările au demonstrat ca nici caracteristicile personalității, nici factorii de natură medicală nu diferențiază bărbații abuzivi de restul populației. Majoritatea bărbaților abuzivi nu se comportă violent în afara cuplului. Nu-și lovesc șefii sau colegii la muncă. Când bărbații abuzivi își lovesc partenerii, de cele mai multe ori vizează părți ale corpului unde vânătăile nu pot fi văzute. Dacă într-adevăr abuzatorii ar avea probleme de natură psihică, nu s-ar putea limita selectiv și nici nu și-ar putea controla agresivitatea [5, p. 52].

Mit: Femeile provoacă de cele mai multe ori atacurile și merită ceea ce primesc.

Realitate: Violența este un instrument pe care bărbații îl folosesc pentru a domina și controla femeile. Bărbații abuzatori știu că soțiile sau prietenii lor sunt speriate de

ei și folosesc violența ca metodă de control. Când un bărbat este înclinat să fie violent, nu există nici un comportament sau răspuns al victimei care să-l facă pe acesta să înceteze abuzul. Poate țipa la el, îl poate lovi înapoi, poate fugi sau se poate ascunde, dar nimic din toate astea nu-l vor face pe agresor să înceteze comportamentul violent. Unii bărbați se așteaptă ca soțiile lor să intuiască ce ei își doresc înainte să li se spună. Acești bărbați își învinovățesc apoi soțiile pentru că nu au făcut ce se așteptau ei să facă. În acest fel, abuzatorul își creează în minte „provocarea”, bazată strict pe așteptările avute dar nerostite. Astfel, abuzatorii își justifică comportamentul prin faptul că „au meritat-o”. Un abuzator va spune aproape mereu că partenera l-a provocat să aibă un astfel de comportament tocmai pentru a evita să-și asume responsabilitatea pentru faptele sale.

Mit: Femeile însărcinate sunt protejate de abuzurile partenerului de viață.

Realitate: Multe femei încep să fie abuzate în timpul sarcinii. Motivele pentru care se întâmplă asta includ:

- creșterea stresului de natură financiară;
- sarcina devine centrul atenției, declanșând gelozia partenerului și teama de abandon, pe care începe să le manifeste sub formă abuzivă;
- bărbații abuzivi pot privi copilul ca pe un intrus și sarcina ca pe ceva ce ei nu pot controla și asupra căreia încearcă să-și exercite puterea [6, p. 28].

În concluzie, în urma constatărilor realizate cu privire la subiectul respectiv, putem concluziona că există multe mituri despre violența în familie și acestea confirmă anumite stereotipuri existente. Conform statisticii, majoritatea abuzatorilor sunt bărbații, dar nu este exclus faptul ca uneori agresivitatea este manifestată de reprezentantul genului feminin. Indiferent de forma violenței sau de miturile și realitățile existente, violența în fa-

milie este o infracțiune și trebuie sancționată imediat, ca și oricare altă faptă ilicită prevăzută de Codul penal.

Referințe bibliografice:

1. „Violența față de femei în familie în Republica Moldova”, ediția I, Chișinău, 2011.
2. „Violența în familie în Republica Moldova”, practică judiciară și acte normative naționale și europene, Chișinău, 2014.
3. Ghid practic pentru victimele violenței în familie, 2014, în cadrul Fondului ONG în România.
4. Raport în forumul Salvați copiii „Violența domestică”.
5. Suport de curs „Intervenția eficientă a poliției la cazurile de violență în familie”, Chișinău, 2013.
6. Maria Nicoleta Turliuc, Adina Karner Huțuleac, „Violența în familie. Teorii, particularități și intervenții specifice”, Iași, 2009.

Despre autor

Veaceslav GRATI,
doctor în drept,
conferențiar universitar al Catedrei
„Drept polițienesc” a Facultății Securitate
Civilă și Ordine Publică
Academia „Ștefan cel Mare”
a MAI al Republicii Moldova
e-mail: grativeaceslav@mail.ru
tel.: 079136598

À propos de l'auteur

Veaceslav GRATI,
docteur es-droit,
conférencier universitaire
de la chair „Droit policier” de la Faculté
„Sûreté civile et ordre public”
de l'Académie „Ștefan cel Mare” de MAI
de la République de Moldova
e-mail: grativeaceslav@mail.ru
tel.: 079136598